

SEZNAM **KNIOVNÍCH** DILEMAT

Sestaveno pracovními skupinami
na semináři CASLIN pro účely tvorby
nové koncepce rozvoje knihoven

8. – 12. 6. 2026, Hotel Lázně Kostelec u Zlína

www.caslin.net

Dilemata CASLIN 2026

[Jak moc opatrně a promyšleně, nebo naopak rychle a odvážně, má knihovna provádět změny, realizovat nové myšlenky a nápady?](#)

[V jaké míře mají knihovny investovat do připravenosti na krizi na úkor efektivity a hospodárnosti?](#)

[Do jaké míry má zákon uvolnit nebo omezit finanční spoluúčast uživatelů na službách knihoven?](#)

[Má být veřejná knihovna garantovanou součástí občanské infrastruktury, nebo má její existence a podoba vyrůstat primárně z místní občanské iniciativy?](#)

[Do jaké míry má knihovna nad rámec zákonných povinností chránit soukromí a datovou anonymitu uživatelů, i když tím omezuje personalizaci služeb, analytiku, efektivitu a může se dostat do napětí s požadavky zřizovatele nebo veřejné moci?](#)

[Jak silný vliv má mít veřejnost na strategické řízení knihovny: má být veřejnost pouze konzultována, nebo má mít závaznou rozhodovací pravomoc prostřednictvím participačních a zastupitelských mechanismů?](#)

[Jak široce má být vymezen veřejný mandát knihoven?](#)

[Jak prioritní a plošně řešenou funkcí knihoven má být vzdělávání v oblasti resilience \(resilience competency, resilience literacy\)?](#)

[Mají se školní a veřejné knihovny sloučit do jedné instituce se společnými prostory?](#)

[Má knihovna investovat rozpočet na doplňování fondu do nákupu a uchovávání fyzických nosičů a licencí e-zdrojů, nebo svůj záběr rozšířit do předplatného streamovacích platform?](#)

[Mají digitalizační střediska krajských knihoven soustředit své kapacity na digitalizaci vlastních fondů, nebo mají tyto kapacity poskytnout jako krajskou službu pro lokální menší knihovny?](#)

[Má knihovna provádět profilaci fondu na základě zkušenosti a lokální znalosti akvizitéra, nebo s nasazením umělé inteligence, která má přístup k datům knihovny?](#)

[Mají knihovny usilovat o vytvoření jednotné platformy, která by umožňovala centrální nabídku a přístup k e-výpůjčkám pro uživatele všech zapojených knihoven?](#)

[Má knihovna směřovat své zdroje – rozpočet, prostor i kapacitu zaměstnanců – do zajištění plného přístupu uživatelů k aktuální literatuře od zavedených nakladatelů, nebo do zajištění vydavatelské a produkční činnosti podporující lokální autory a rozvoj regionální kulturní tvorby?](#)

[Centrální vs. individuální BRAND knihoven](#)

[Využívání vs. nevyužívání osobních údajů v marketingu \(v rámci platné legislativy\)](#)

[Získávání financí od kohokoliv vs. od důvěryhodných dárců](#)

[Vyhýbání se kontroverzi vs. aktivní společenská role](#)

[Lidská a osobní komunikace vs. automatizovaný personalizovaný marketing](#)

[Využívání vs. nevyužívání populárních mediálních platform](#)

[Interně vs. externě zajišťovaný marketing celostátních akcí](#)

[Má knihovní síť upřednostnit místní dostupnost, nebo se soustředit na širší nabídku a vyšší standard služeb?](#)

[Bezpečnost prostoru, nebo soukromí uživatelů?](#)

[Má knihovna přizpůsobit svůj prostor sociálním službám?](#)

[Má knihovna upřednostnit asistovaný provoz, nebo zavést samoobslužný režim?](#)

[Má knihovna rozšířit prostor pro uživatele, služby a nové funkce, nebo zachovat místní sklad pro fyzický fond a rychlou dostupnost?](#)

[Má knihovna rozšířit prostory pro studium, vzdělávání, komunitní aktivity a nové služby, nebo má zachovat přímý kontakt s fondem?](#)

[Má být knihovna navržena především jako otevřený a sdílený prostor pro uživatele i zaměstnance, nebo má chránit oddělené pracovní zázemí?](#)

[Má knihovna nasadit technologie pro detekci dezinformací a aktivně korigovat vlastní informační prostředí, nebo zachovat neutrální přístup ke zdrojům i jejich obsahu?](#)

[Má knihovna distribuovat své služby do platform, kde uživatelé jsou, nebo budovat vlastní prostředí, kam uživatel přichází?](#)

[Má knihovna v oblasti technologií primárně sloužit digitálně vyloučeným, nebo digitálně zdatným?](#)

[Má knihovna budovat vlastní interpretační vrstvu nad fondem, nebo ji pronajmout od komerčního dodavatele?](#)

[Má knihovna technologicky prioritizovat lokální a minoritní kulturní produkci, nebo optimalizovat na dostupnost globálně distribuovaného obsahu?](#)

[Má knihovna chránit autentickou lidskou tvorbu, nebo přijmout syntetickou kulturu jako součást kulturního dědictví?](#)

[Má knihovna digitalizovaný fond otevřít jako trénovací data pro AI, nebo ho před tímto využitím uzavřít?](#)

[Má knihovna minimalizovat vlastní viditelnost, nebo aktivně budovat zachytitelnou značku?](#)

[Knihovník jako poradce, nebo jako informační profesionál?](#)

[Zaměstnávání menšin](#)

[Celoživotní vzdělávání knihovníků](#)

[Oborové formální vzdělávání knihovníků](#)

[Zaměstnanec neutrální vs. hodnotově vyhraněný](#)

[Zaměstnanec knihovny výhradně zaměřený na knihovní služby, nebo na komunitu?](#)

[Technologie versus lidi](#)

[Jak flexibilně má být organizována práce v knihovnách v roce 2035?](#)

Jak moc opatrně a promyšleně, nebo naopak rychle a odvážně, má knihovna provádět změny, realizovat nové myšlenky a nápady?

Anotace: Dilema směřuje na strategické doporučení zřizovatelům a managementu knihoven všech typů, zda mají preferovat jistotu a bezchybnost, nebo agilitu a flexibilitu.

Póly:

1. Knihovna vždy pečlivě zvažuje všechny možné dopady navržených změn, modeluje je, opatrně pilotuje a teprve po důkladné analýze případně zavádí. Vždy zkoumá zkušenosti odjinud a přijímá jen to, co je ověřené. Nepřekročitelným limitem je účelnost, hospodárnost a efektivnost navržených změn a eliminace rizik.

10. Knihovna se chová obdobně jako startup, nebojí se riskovat, pracuje v maximální možné míře operativně, až experimentálně. Změny nasazuje po krátké úvaze nebo testování, případné problémy řeší průběžně za provozu. Neváhá zavedenou změnu rychle zrušit, pokud se neosvědčí.

Hodnocení: medián: 2.25; minimum: 2; maximum: 3; rozpětí: 1; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- není dilema
- manažerské (a lokální) rozhodnutí, ne strategická věc
- Dávid: Tam se nedá jít do mínusu

V jaké míře mají knihovny investovat do připravenosti na krize na úkor efektivnosti a hospodárnosti?

Anotace: Ve chvíli, kdy jsou knihovny vnímány jako součást občanské infrastruktury a odolnosti společnosti, narůstá poptávka po jejich odolnosti a schopnosti zajistit služby i v případě krizí, jakými jsou blackouty, živelné pohromy a jiné extrémní situace. Náklady vynaložené na tuto odolnost a spolehlivost však nevyhnutelně představují dodatečné náklady s pouze potenciálním přínosem.

Póly:

1. Připravenost na krize je benefitem, který je opodstatněný jen, pokud nevyžaduje žádné dodatečné náklady. Knihovna se v případě krize spoléhá na obecnou krizovou infrastrukturu veřejné správy.

10. Schopnost fungovat za všech okolností je ultimátním požadavkem v míře srovnatelné s jinými klíčovými hráči kritické infrastruktury; nepřipravenost je vážným selháním. Tento požadavek legitimizuje i mimořádně vysoké náklady.

Hodnocení: medián: 3.5; minimum: 2; maximum: 4; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- není dilema
- nezbytný předpoklad, že knihovna je zahrnuta do kritické infrastruktury. Připravenost není benefit, ale nezbytnost. A pokud to vyžaduje stát, tak na to potřebujeme finance

Do jaké míry má zákon uvolnit nebo omezit finanční spoluúčast uživatelů na službách knihoven?

Anotace: Jde o dilema zákonodárce, nikoli dilema konkrétní knihovny. Dnešní zákonná úprava vymezuje, za co knihovny smějí vybírat od uživatelů peníze. Změnou zákonné úpravy může být tento prostor významně rozšířen ve prospěch principu spoluúčasti, nebo naopak zúžen ve prospěch principu solidarity. Prioritou může být autonomie rozhodování, nebo dostupnost služeb knihoven všem bez omezení.

Póly:

1. Zákon zruší stávající omezení, za jaké služby smí knihovna žádat platby, a nechá toto rozhodnutí na jednotlivých knihovnách a jejich zřizovateli.

10. Zákon striktně omezí možnost knihoven žádat úhradu za poskytované služby, nepovolí vybírat registrační poplatky, omezí možnost vybírat pokuty (zpozděné) přinejmenším od některých cílových skupin.

Hodnocení: medián: 0.5; minimum: -2; maximum: 2.5; rozpětí: 4.5; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => nemáme dostatek informací k rozhodnutí, kde jsme teď
- dilema OK, ale aktuálně je to za nás zcela v pořádku

Má být veřejná knihovna garantovanou součástí občanské infrastruktury, nebo má její existence a podoba vyrůstat primárně z místní občanské iniciativy?

Anotace: Společenský úzus chápe knihovny jako veřejně garantovanou infrastrukturu, jejíž dostupnost ale není zajištěna zákonem. Nová koncepce bude muset rozhodnout, zda tuto odpovědnost stanovit jako zákonnou povinnost veřejné moci, nebo připustit, že existence knihoven má být výsledkem dobrovolné občanské iniciativy a místní samosprávy.

Póly:

1. Knihovna je zákonem a veřejným financováním garantovaná občanská infrastruktura.

10. Knihovna je komunitně zakládána, spravovaná a financovaná občanská instituce. Existence knihoven je výsledkem ryze dobrovolné občanské iniciativy, nebo výsledkem občanského tlaku na místní samosprávu.

Hodnocení: medián: 0; minimum: -2; maximum: 1; rozpětí: 3; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- není dilema
- jednička nevylučuje desítku, z pohledu zákona můžou nastat obě varianty. Zachovat status quo

Do jaké míry má knihovna nad rámec zákonných povinností chránit soukromí a datovou anonymitu uživatelů, i když tím omezuje personalizaci služeb, analytiku, efektivitu a může se dostat do napětí s požadavky zřizovatele nebo veřejné moci?

Anotace: Ve světě, kde je stále více zasahováno do soukromí každého občana, si knihovna musí stanovit, do jaké míry bude garantovat a ochraňovat osobní data svých uživatelů. A to i v případě, že by se dostala do konfliktu s veřejnou mocí.

Póly:

1. Knihovna jako datově řízená služba, která v mezích zákona využívá uživatelská data k personalizaci, plánování a zvyšování kvality služeb.

10. Knihovna vystupuje jako silný garant soukromí a datové minimalizace, i za cenu nižší personalizace, vyšších nákladů a možného napětí s veřejnou mocí.

Hodnocení: medián: -1; minimum: -3.5; maximum: 1; rozpětí: 4.5; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nevhodná formulace dilematu

Jak silný vliv má mít veřejnost na strategické řízení knihovny: má být veřejnost pouze konzultována, nebo má mít závaznou rozhodovací pravomoc prostřednictvím participačních a zastupitelských mechanismů?

Anotace: Řízení knihoven zpravidla vychází z profesní odpovědnosti vedení, které veřejnost zapojuje pouze konzultačně a samo rozhoduje, které podněty promítne do strategie. Nová koncepce bude muset rozhodnout, zda má veřejnost získat závazný podíl na určování směru knihovny prostřednictvím participačních a zastupitelských mechanismů (rada, komise apod.), nebo zda má zůstat rozhodovací odpovědnost na vedení pověřeném zřizovatelem.

Póly:

1. Knihovna je řízená se závaznou účastí veřejnosti, jejíž zástupci spoluurčují směřování knihovny a jejich rozhodnutí jsou pro vedení závazná.

10. Knihovna je řízená výhradně vedením pověřeným zřizovatelem bez jakýchkoliv vstupů ze strany veřejnosti.

Hodnocení: medián: -1; minimum: -2; maximum: 0; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Jak široce má být vymezen veřejný mandát knihoven?

Anotace: Knihovny jsou ukotveny jako kulturní, vzdělávací a paměťové instituce. Svět 2035 (osamělost, polarizace, krize, dezinformace) na ně ale tlačí jako na poslední univerzální veřejné místo v obci. Koncepce musí rozhodnout, jak široký mandát knihovnám svěří — protože šíře se platí hloubkou a obojí naplno mít nelze.

Póly:

1. Knihovna jako kulturní, vzdělávací a paměťová instituce: soustředí svou identitu, odbornost a zdroje především na přístup ke znalostem, kultuře, vzdělávání, četbě a péči o kulturní paměť — i za cenu, že sociální, demokratické a krizové potřeby obyvatel ponechá jiným institucím.

10. Knihovna jako víceúčelová občanská infrastruktura: rozšiřuje svůj mandát nad rámec kulturní oblasti a stává se stabilním místním bodem pro informační, sociální, demokratické a krizové potřeby obyvatel. Přesouvá k těmto funkcím kapacity a zdroje i za cenu omezení hloubky a rozsahu kulturní, odborné a paměťové role.

Hodnocení: medián: 2; minimum: 1; maximum: 3; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => nesrozumitelně formulované dilemma

Jak prioritní a plošně řešenou funkcí knihoven má být vzdělávání v oblasti resilience (resilience competency, resilience literacy)?

Anotace: Vznikající společenská objednávka na posilování odolnosti společnosti otevírá prostor pro vzdělávací akce knihoven v této oblasti — to ovšem znamená tříštění pozornosti a přesun zdrojů z tradičních oblastí vzdělávacích aktivit.

Póly:

1. Knihovny se drží svých tradičních oblastí, jako je rozvoj čtenářství, informační gramotnost, a nerozšiřují svůj vzdělávací záběr; díky tomu mohou udržet vysokou kvalitu a efektivnost těchto svých činností.

10. Otázka odolnosti společnosti se stává klíčovým úkolem knihoven, na kterou odpovídají tím, že plošně zavádějí, prohlubují a udržují vzdělávací aktivity, které jsou podřízeny snaze zvyšovat odolnost společnosti ve všech možných aspektech. Na tento úkol přesouvají své zdroje a pozornost.

Hodnocení: medián: 2.5; minimum: 1; maximum: 3; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Mají se školní a veřejné knihovny sloučit do jedné instituce se společnými prostory?

Anotace: Školní knihovny (rezort školství) a veřejné knihovny (rezort kultury) jsou oddělené světy. Sloučení slibuje, že knihovnu má každá obec se školou, úspory a jednu datovou síť — ale sráží dva neslučitelné provozní principy: škola se z bezpečnostních důvodů opevňuje (kontrolovaný vstup, evidence osob), knihovna stojí na nízkoprahovosti (přijde kdokoli, bez ohlášení a bez dokladu). Kdo se slučuje, musí rozhodnout, který princip kde ustoupí.

Póly:

1. Veřejné a školní knihovny zůstávají oddělenými systémy ve svých rezortech: školní knihovna žije v bezpečnostním režimu školy, veřejná knihovna jako plně otevřený nízkoprahový prostor. Spolupráce je dobrovolná a lokální — i za cenu duplicit a obcí, kde kvalitní knihovna chybí.

10. V každé obci se školou funguje jediná sloučená knihovna pro školu i veřejnost: společné financování, personál, data i prostor. Provozní režim je nutný kompromis obou principů — kontrolovanější vstup, než má dnešní veřejná knihovna, otevřenější prostor, než má dnešní škola.

Hodnocení: medián: 1; minimum: 0; maximum: 5; rozpětí: 5; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- „= jeden zřizovatel a finance?“

Má knihovna investovat rozpočet na doplňování fondu do nákupu a uchovávání fyzických nosičů a licencí e-zdrojů, nebo svůj záběr rozšířit do předplatného streamovacích platforem?

Anotace: Narůstá objem obsahu streamovacích platforem, který je významnou součástí kulturního a společenského prostředí. Nabídka na platformách a systémech „Video On Demand“ (např. Netflix, HBO, OnePlay a dalších) se jeví jako relevantní obsah pro služby knihoven.

Póly:

1. Knihovna investuje rozpočet na doplňování fondu do nákupu a uchovávání fyzických nosičů a licencí e-zdrojů, a tím buduje dlouhodobě udržitelný fond.
10. Knihovna zprostředkovává přístup ke všem dostupným streamovacím službám, ale bez možnosti jeho zpracování a uchování.

Hodnocení: medián: 1; minimum: 0; maximum: 2; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 3; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- Perex není konzistentní s extrémy
- není dilema
- je např. Bookport streamovací služba, nebo licence na e-knihy?
- Nesouhlas s dilematem

Mají digitalizační střediska krajských knihoven soustředit své kapacity na digitalizaci vlastních fondů, nebo mají tyto kapacity poskytnout jako krajskou službu pro lokální menší knihovny?

Anotace: Krajské knihovny digitalizují kulturní dědictví. Jeho součástí jsou ale i lokální dokumenty, které se převážně nacházejí v menších knihovnách. Tyto všechny dokumenty mají limitovanou životnost.

Póly:

1. Krajské digitalizační centrum využije své kapacity pro digitalizaci vlastních fondů.

10. Krajské digitalizační centrum své kapacity poskytne menším knihovnám.

Hodnocení: medián: 1; minimum: 0; maximum: 2; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 2; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- Jaký je dnešní stav? Proč je relevantním kritériem, kdo to má ve fondu?
- není dilema
- jde dělat oboje, už to mnohde funguje ano, i!
- Nesouhlas s dilematem

Má knihovna provádět profilaci fondu na základě zkušenosti a lokální znalosti akvizitéra, nebo s nasazením umělé inteligence, která má přístup k datům knihovny?

Anotace: Narůstá počet technologií (AI atp.), které mohou být využity akvizitéry při optimalizaci akvizičních procesů knihoven.

Póly:

1. Profilace fondu je řízena zkušeností a lokální znalostí akvizitéra, který rozumí specifickému kontextu komunity.
10. Profilace fondu je řízena umělou inteligencí, která odhaluje skryté niky a trendy v datech také na základě využití velkých dat knihovny.

Hodnocení: medián: 4; minimum: 3; maximum: 8; rozpětí: 5; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- rozpor mezi anotací a póly

Mají knihovny usilovat o vytvoření jednotné platformy, která by umožňovala centrální nabídku a přístup k e-výpůjčkám pro uživatele všech zapojených knihoven?

Anotace: Narůstá objem a popularita e-výpůjček, které se stávají významnou součástí nabídky v oblasti moderního čtenářského prostředí. Vývoj v této oblasti staví knihovny před otázku, zda směřovat k vytvoření jednotné platformy pro centrální nabídku a přístup uživatelů, nebo zachovat decentralizované systémy jednotlivých institucí.

Póly:

1. Knihovny poskytují e-výpůjčky prostřednictvím samostatných nebo regionálních řešení a zachovávají si vysokou míru autonomie.
10. Knihovny budují společnou národní platformu, která poskytuje jednotný přístup k e-výpůjčkám napříč zapojenými institucemi.

Hodnocení: medián: 4.5; minimum: 3; maximum: 9; rozpětí: 6; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Má knihovna směřovat své zdroje – rozpočet, prostor i kapacitu zaměstnanců – do zajištění plného přístupu uživatelů k aktuální literatuře od zavedených nakladatelů, nebo do zajištění vydavatelské a produkční činnosti podporující lokální autory a rozvoj regionální kulturní tvorby?

Anotace: Narůstá význam lokální kulturní tvorby a komunitních aktivit, které se stávají klíčovou součástí regionální identity. Podpora místních autorů skrze vlastní vydavatelskou a produkční činnost knihoven se jeví jako relevantní náplň jejich služeb, která však přímo konkuruje potřebě zajištění plného přístupu uživatelů k aktuální literatuře od zavedených nakladatelů.

Póly:

1. Knihovna zajišťuje uživatelům plný přístup k aktuální literatuře od zavedených nakladatelů.

10. Knihovna zajišťuje vydavatelskou činnost lokálních autorů a rozvíjí regionální kulturní tvorbu.

Hodnocení: medián: null; minimum: null; maximum: null; rozpětí: null; počet skupinových hodnocení: 0; stav hodnocení: bez standardního číselného hodnocení

Komentáře:

- Není dilema
- Je to trade-off? Které knihovny? Nekonzistentní formulace
- není dilema
- toto dilema nedává smysl
- Nesouhlas s dilematem

Centrální vs. individuální BRAND knihoven

Anotace: Komunikace knihoven vychází primárně z individuální vizuální identity každé knihovny nebo je sjednocená a centrálně řízená tak, aby posilovala celkovou značku knihoven a jejich viditelnost napříč společnostmi.

Póly:

1. Knihovny komunikují jako součást jednotného a centrálně řízeného brandu, se silnou a konzistentní značkou. Činí tak za cenu oslabení lokální autenticity.

10. Knihovny komunikují jako silně lokální a autentické, s důrazem na vlastní brand, jazyk, vizuální styl, tváře a témata komunity. Činí tak za cenu slabší viditelnosti mimo lokální komunitu.

Hodnocení: medián: -3.5; minimum: -4; maximum: 0; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- proč nemůžeme pracovat na obojím?

Využívání vs. nevyužívání osobních údajů v marketingu (v rámci platné legislativy)

Anotace: Knihovny v marketingu zůstanou institucemi, které důsledně chrání soukromí a komunikují obecně bez hlubší znalosti uživatele, nebo systematicky využívají osobní údaje a chování uživatelů k personalizaci komunikace, aby byla relevantní a účinná, v rámci platné legislativy.

Póly:

1. Knihovny nevyužívají osobní údaje pro personalizovanou komunikaci, komunikují plošně k zachování maximální důvěry a etických standardů, za cenu nižší relevance a účinnosti marketingu.

10. Knihovny systematicky využívají osobní údaje a behaviorální data, aby každému uživateli nabízely obsah na míru, za cenu oslabení pocitu soukromí a posunu knihovny směrem k datově řízené instituci.

Hodnocení: medián: 2; minimum: 1; maximum: 6; rozpětí: 5; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Získávání financí od kohokoliv vs. od důvěryhodných dárců

Anotace: Knihovny pro rozvoj svých aktivit a komunikace přijímají finanční prostředky od širokého spektra partnerů bez výrazného omezení, nebo striktně vybírají pouze dárce, jejichž hodnoty a reputace odpovídají poslání knihovny, i když tím omezí své zdroje. Řídí se etickým kodexem.

Póly:

1. Knihovny čerpají finanční prostředky od širokého spektra dárců bez výrazného omezení, aby maximalizovaly možnosti rozvoje aktivit a marketingu, za cenu reputačních rizik a oslabení důvěry.

10. Knihovny přijímají pouze prostředky od důvěryhodných a hodnotově kompatibilních dárců, aby zachovaly integritu a důvěryhodnost knihovny, za cenu omezených zdrojů a pomalejšího rozvoje.

Hodnocení: medián: 2.75; minimum: 2; maximum: 3.5; rozpětí: 1.5; počet skupinových hodnocení: 2; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => manažerské rozhodnutí na místní i národní úrovni
- Není dilema
- Nesouhlas s dilematem

Vyhýbání se kontroverzi vs. aktivní společenská role

Anotace: Knihovny se v komunikaci vyhýbají kontroverzním tématům, nebo jsou aktivním společenským hráčem, který otevírá i kontroverzní otázky, formuje veřejnou debatu a je připravený tento postoj veřejně obhajovat.

Póly:

1. Knihovny se vyhýbají kontroverzním tématům a konfrontacím bez nutnosti obhajovat vlastní postoje. Činí tak za cenu nižší relevance a společenského vlivu.

10. Knihovny se prezentují jako aktivní společenský hráč, otevírají i kontroverzní témata a aktivně obhajují svou roli ve veřejné debatě, za cenu konfliktů, kritiky a ztráty části publika.

Hodnocení: medián: 2; minimum: 2; maximum: 4; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 3; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => nejasně formulované téma; predikce toho, co se stane, udělejte tohle, protože, ale jinak velmi důležité a dilematické téma; je to marketing?
- Není dilema

Lidská a osobní komunikace vs. automatizovaný personalizovaný marketing

Anotace: Knihovny staví komunikaci primárně na lidském kontaktu, osobním doporučení a knihovníkovi jako průvodci, který dává obsah do kontextu a buduje vztah, nebo zda mají přejít k datově řízené, automatizované a personalizované komunikaci založené na AI a algoritmech.

Póly:

1. Knihovny staví komunikaci na osobním kontaktu, který přináší kontext, důvěru a vztah, za cenu omezené kapacity, nižšího dosahu a menší míry personalizace.

10. Knihovny staví komunikaci na personalizovaných systémech, datech a AI, které umožní efektivní, cílenou a škálovatelnou komunikaci na míru, i za cenu oslabení lidského vztahu, autenticity a role knihovníka.

Hodnocení: medián: 2; minimum: 1; maximum: 5; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- Je to trade-off!

Využívání vs. nevyužívání populárních mediálních platforem

Anotace: Knihovny komunikují všude tam, kde se aktuálně pohybují jejich uživatelé (bez ohledu na charakter těchto platforem a etiku), nebo důsledně vybírají jen takové komunikační kanály a formy, které jsou v souladu s etickým kodexem.

Póly:

1. Knihovny komunikují tam, kde jsou jejich uživatelé, přizpůsobují obsah i formu konkrétním platformám a trendům, za cenu kompromisů v hodnotách, stylu nebo typu obsahu, který by jinak nepoužili.

10. Knihovny komunikují pouze prostřednictvím kanálů a způsobů, které odpovídají hodnotám knihoven, za cenu nižšího dosahu, horší dostupnosti pro některé skupiny a menší relevance v jejich každodenním mediálním prostoru.

Hodnocení: medián: -1; minimum: -4; maximum: 0; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Interně vs. externě zajišťovaný marketing celostátních akcí

Anotace: Knihovny marketing a komunikaci celostátních akcí a kampaní zajišťují vlastními silami a staví na znalosti prostředí, autenticitě a vztahu ke komunitě, nebo marketing svěřují externí agentuře, která přinese profesionalizaci, výkon a moderní nástroje, ale zároveň odstup od reality knihovny.

Póly:

1. Knihovny marketing a komunikaci celostátních akcí zajišťují interně, stavějí na vlastních lidech, znalostech komunity a autenticitě, za cenu nižší profesionalizace, pomalejšího rozvoje a omezeného výkonu.

10. Knihovny marketing a komunikaci celostátních akcí outsourcují externím subjektům, které zajistí profesionální komunikaci, vyšší dosah a efektivitu, za cenu ztráty autenticity, vnitřního know-how a částečné kontroly nad sdělením.

Hodnocení: medián: 3; minimum: 2; maximum: 4.5; rozpětí: 2.5; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- Není dilemma
- Je to trade-off?

Má knihovní síť upřednostnit místní dostupnost, nebo se soustředit na širší nabídku a vyšší standard služeb?

Anotace: Má knihovní síť upřednostnit co největší místní dostupnost prostřednictvím husté sítě menších knihoven, nebo soustředit zdroje do méně knihoven, ale s širší nabídkou a vyšším standardem služeb?

Póly:

1. Knihovna v docházkové vzdálenosti (15 minut) s nižším standardem služeb a nižšími možnostmi různorodého využití prostoru. Knihovna v základním režimu poskytovaných služeb.

10. Důležitější je kvalita poskytovaných služeb než množství knihoven. Rušením vznikne výrazně řidší síť knihoven, které ale poskytují široké spektrum služeb.

Hodnocení: medián: 3; minimum: 0; maximum: 4; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Bezpečnost prostoru, nebo soukromí uživatelů?

Anotace: Má knihovna posílit bezpečnost prostoru pomocí cíleného technologického monitoringu, nebo má minimalizovat sledování uživatelů a zachovat knihovnu jako prostor důvěry a soukromí?

Póly:

1. Prostor je monitorován kamerami, AI vyhodnocuje chování jedinců a varuje před předpokládaným problematickým uživatelem.

10. Soukromí uživatelů je prioritou a monitorování uživatelů a predikce jejich chování je chápáno jako nepřípustné.

Hodnocení: medián: -1; minimum: -2; maximum: 2; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- 24/7?

Má knihovna přizpůsobit svůj prostor sociálním službám?

Anotace: Má knihovna přizpůsobovat prostor, personální kapacity a pravidla provozu k podpoře zranitelných uživatelů, nebo má tyto zdroje zachovat pro tradiční knihovnické služby, jasně vymezit hranice své role a odkazovat sociální potřeby na specializované instituce?

Póly:

1. Knihovna je součástí systému sociálních služeb, má povinnost nabízet sociální zázemí.

10. Knihovna se distancuje od poskytování sociálního zázemí.

Hodnocení: medián: -1; minimum: -2.5; maximum: -0.5; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Má knihovna upřednostnit asistovaný provoz, nebo zavést samoobslužný režim?

Anotace: Má knihovna upřednostnit provoz založený na přítomnosti personálu, osobní asistenci a kontrole prostoru, nebo zavést režim, který prodlužuje dostupnost prostoru, ale přesouvá část odpovědnosti na uživatele a technologie?

Póly:

1. Plná osobní kontrola nad prostorem a děním v knihovně je klíčová, včetně osobně nabízených služeb.

10. Knihovna poskytuje prostor v režimu 24/7 a výlučně bez obsluhy uživatele.

Hodnocení: medián: 3; minimum: 3; maximum: 4; rozpětí: 1; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Má knihovna rozšířit prostor pro uživatele, služby a nové funkce, nebo zachovat místní sklad pro fyzický fond a rychlou dostupnost?

Anotace: Má knihovna využít omezený prostor budovy především pro uživatele, služby a nové funkce, nebo má zachovat dostatečný vlastní skladový prostor pro fyzický fond a jeho rychlou dostupnost?

Póly:

1. Místní sklad fondu je zbytečný. Prostor patří uživatelům.

10. Každá knihovna má mít svůj vlastní sklad, aby byl fond větší a rychle a stále dostupný.

Hodnocení: medián: -1.75; minimum: -3; maximum: -1.5; rozpětí: 1.5; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- kde je volný výběr? Jsou skladové prostory vč. fondu ve volném výběru? Nejednoznačná formulace
- Nesouhlas s dilematem

Má knihovna rozšířit prostory pro studium, vzdělávání, komunitní aktivity a nové služby, nebo má zachovat přímý kontakt s fondem?

Anotace: Má knihovna omezit rozsah volného výběru a využít uvolněný prostor pro studium, vzdělávání, komunitní aktivity a nové služby, nebo má zachovat co nejširší přímý fyzický kontakt uživatelů s fondem?

Póly:

1. Knihovna přesune maximum knihovních jednotek do skladů a fyzické výpůjčky i požadavky na prezenční studium jsou řešeny žádankami a rezervacemi. Knihovna si může zachovat malý prostor pro vystavování novinek a doporučené literatury.

10. Knihovna zachová maximální dostupnost fondu formou volného výběru.

Hodnocení: medián: -2.5; minimum: -3; maximum: -0.5; rozpětí: 2.5; počet skupinových hodnocení: 3; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- není dilema, špatně formulováno

Má být knihovna navržena především jako otevřený a sdílený prostor pro uživatele i zaměstnance, nebo má chránit oddělené pracovní zázemí?

Anotace: Má být knihovna navržena především jako otevřený prostor pro uživatele, i za cenu sdílenějšího a flexibilnějšího pracovního zázemí zaměstnanců, nebo má chránit oddělené pracovní zázemí kvůli soustředění, diskrétním jednáním, správě fondu a kvalitě služeb?

Póly:

1. I zaměstnanec pro odborné činnosti musí sdílet prostor – bude se ucházet o prostory, které jsou sdílené s uživateli nebo využívá HO. Původní služební prostory se využijí pro veřejnost.

10. Zaměstnanec má mít své pracovní místo v uzavřeném a odděleném zázemí, kde se může v klidu věnovat odborné činnosti.

Hodnocení: medián: -0.5; minimum: -2; maximum: 0.5; rozpětí: 2.5; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Má knihovna nasadit technologie pro detekci dezinformací a aktivně korigovat vlastní informační prostředí, nebo zachovat neutrální přístup ke zdrojům i jejich obsahu?

Anotace: Knihovna stojí před volbou: přijmout aktivní roli v boji proti dezinformacím — technologicky (fact-checking API, algoritmické filtrování) i kurátorsky. Obojí posiluje demokratickou funkci, ale přenáší rozhodování o pravdě na systém — a otvírá otázku, kdo nastavuje kritéria a kdo nese odpovědnost za chybu.

Póly:

1. Knihovna zachovává neutrální přístup k poskytovaným informačním zdrojům. Svoboda přístupu k informacím a technologická neutralita jsou nadřazeny institucionálnímu filtrování. Posouzení pravdivosti je na uživateli.

10. Knihovna aktivně nasazuje technologie pro detekci dezinformací a kurátorsky upřednostňuje ověřený obsah — označuje nedůvěryhodné zdroje, algoritmicky i lidsky zvýhodňuje fact-checked materiály. Demokratická odpovědnost instituce je nadřazena neutrálnímu zprostředkování.

Hodnocení: medián: 2; minimum: 0; maximum: 4; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Má knihovna distribuovat své služby do platforem, kde uživatelé jsou, nebo budovat vlastní prostředí, kam uživatel přichází?

Anotace: Knihovna potřebuje být přítomná především tam, kde uživatel tráví čas — v aplikacích a na webech třetích stran, například jako vrstva nad mapami s dějem románu, s odkazy na literární díla. Dosah je větší, tření menší. Nebo může být destinací s vlastním prostředím.

Póly:

1. Knihovna distribuuje fond a služby do platforem, které uživatelé už používají. Jde za uživatelem tam, kde je. Dosah je prioritou. Vlastní prostředí je doplněk pro ty, kteří ho aktivně hledají.

10. Knihovna buduje a chrání vlastní prostředí jako primární místo vztahu s uživatelem. Distribuce do cizích platforem je omezená a podmíněná. Identita instituce a kontrola nad vztahem s uživatelem jsou nadřazeny dosahu.

Hodnocení: medián: -0.5; minimum: -4; maximum: 0; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 3; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => nerozumíme formulaci
- Nesouhlas s dilematem

Má knihovna v oblasti technologií primárně sloužit digitálně vyloučeným, nebo digitálně zdatným?

Anotace: Technologické kapacity knihovny jsou omezené. Investice do pokročilých AI nástrojů předpokládá jiného uživatele než základní digitální asistence pro seniory, lidi bez přístupu nebo bez dovedností. Obojí najednou na stejné úrovni nelze.

Póly:

1. Knihovna soustředí technologické služby na digitálně vyloučené — seniory, lidi bez dovedností, bez přístupu. Je posledním místem, kde tito uživatelé technologie dostanou s lidskou pomocí. Pokročilí uživatelé jsou obsluhováni jinou institucí nebo vlastními prostředky.

10. Knihovna investuje do pokročilých technologických služeb pro digitálně zdatné uživatele — AI nástroje, datové zdroje, odborné průvodcovství. Stává se technologickým centrem komunity. Základní digitální asistence se přenechává jiným institucím.

Hodnocení: medián: 2; minimum: 2; maximum: 2; rozpětí: 0; počet skupinových hodnocení: 2; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- Není dilema
- Je to trade-off?
- Nesouhlas s dilematem

Má knihovna budovat vlastní interpretační vrstvu nad fondem, nebo ji pronajmout od komerčního dodavatele?

Anotace: Interpretační vrstva — knowledge grafy, kontextualizace fondu, doporučování, AI nad vlastními daty — rozhoduje o tom, co uživatel uvidí, v jakém kontextu a podle jakých kritérií. Konsorciální investice je nákladná a pomalá. Komerční vrstva je levnější, rychlejší — ale přenáší rozhodování o zprostředkování poznání na subjekt bez veřejného mandátu.

Póly:

1. Knihovny budují interpretační vrstvu vlastními silami jako konsorciální veřejnou infrastrukturu. Rozhodování o tom, co uživatel uvidí, zůstává pod demokratickou kontrolou. Knihovna zprostředkovává poznání — není pouze úložiště, jehož obsah interpretuje někdo jiný.

10. Knihovny pronajímají interpretační vrstvu od komerčního dodavatele. Uživatelská zkušenost je lepší, náklady nižší, rychlost nasazení vyšší. Kdo a podle čeho obsah kontextualizuje, je věcí smluvního vztahu, ne veřejného mandátu.

Hodnocení: medián: 0.5; minimum: 0; maximum: 1; rozpětí: 1; počet skupinových hodnocení: 2; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => nerozumíme formulaci
- Není dilema
- Nekonzistence otázky a extrému – jedna knihovna vs. konsorciální řešení

Má knihovna technologicky prioritizovat lokální a minoritní kulturní produkci, nebo optimalizovat na dostupnost globálně distribuovaného obsahu?

Anotace: Licencované platformy a globální agregátory přinášejí pohodlí, dostupnost a úspory z rozsahu — ale systematicky podhodnocují lokální, minoritní a neprofitabilní produkci bez digitální distribuce. Čím více knihovna optimalizuje na globální obsah, tím více marginalizuje přesně tu kulturu, jejíž ochrana je její historickou misí.

Póly:

1. Knihovna optimalizuje technologickou infrastrukturu na globálně dostupný obsah — licencované platformy, e-lending, agregátory. Lokální a minoritní produkce se zpřístupňuje tam, kde je to technicky a právně možné, ale není technologickou prioritou.

10. Knihovna buduje a prioritizuje vlastní technologickou infrastrukturu pro digitalizaci, správu a zpřístupňování lokální a minoritní produkce — i za cenu vyšších nákladů a nižší návštěvnosti. Ochrana kulturní paměti, která by jinak zmizela, je nadřazena optimalizaci na poptávku.

Hodnocení: medián: 0.5; minimum: 0; maximum: 1; rozpětí: 1; počet skupinových hodnocení: 2; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => nerozumíme formulaci
- Jaká knihovna? Vesnická? A kde je trade-off? Perex je velmi nevyvážený.
- Zbytečně nesrozumitelné

Má knihovna chránit autentickou lidskou tvorbu, nebo přijmout syntetickou kulturu jako součást kulturního dědictví?

Anotace: V roce 2035 tvoří AI obsah nerozeznatelný od lidské tvorby a v objemech, které lidská produkce nemůže dosáhnout. Knihovna stojí před volbou: je syntetická kultura legitimní součástí toho, co má být uchováno — nebo je úkolem knihovny chránit stopu lidského zážitku, tvůrčího záměru a kulturní autenticity?

Póly:

1. Knihovna přijímá syntetickou kulturu jako legitimní součást kulturního dědictví doby. AI generovaná tvorba odráží technologickou a kulturní realitu roku 2035 stejně jako lidská. Rozlišování podle původu není rolí veřejné instituce.

10. Knihovna aktivně chrání a preferuje autentickou lidskou tvorbu jako jádro kulturní paměti. Syntetická kultura je zpřístupňována jako dobový dokument, ne jako rovnocenná tvorba. Stopa lidského záměru a autorství je hodnotou, kterou instituce explicitně hájí.

Hodnocení: medián: -1.5; minimum: -2; maximum: 0; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- Mezi oběma „extrémy“ je minimální rozdíl. Kam na škále by patřilo: „Knihovna přijímá syntetickou kulturu jako legitimní součást kulturního dědictví doby. AI generovaná tvorba odráží technologickou a kulturní realitu roku 2035 stejně jako lidská. Knihovna důsledně uvádí původ dokumentu (AI/Human/Mix)“

Má knihovna digitalizovaný fond otevřít jako trénovací data pro AI, nebo ho před tímto využitím uzavřít?

Anotace: Digitalizovaný fond financovaný z veřejných zdrojů obsahuje jedinečnou reprezentaci české a slovenské kultury. Otevření zajistí, že tato kultura bude viditelná v AI modelech. Uzavření chrání před komerčním zpeněžením veřejně financované digitalizace — ale riskuje, že česká kultura v globálních modelech jednoduše nebude.

Póly:

1. Knihovna otevírá digitalizovaný fond jako trénovací data. Česká a slovenská kultura se dostane do AI modelů, které lidé používají. Viditelnost a reprezentace jsou strategická priorita. Komerční využití je přijatelná cena za kulturní přítomnost.

10. Knihovna uzavírá digitalizovaný fond před využitím k trénování AI. Veřejně financované dědictví nesmí být zdrojem komerčního zisku bez veřejného mandátu a přiměřené kompenzace. Kontrola nad tím, kdo těží z veřejného dědictví, je nadřazena reprezentaci v komerčních modelech.

Hodnocení: medián: -1; minimum: -3; maximum: -1; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 3; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- není dilema
- Výhrada copyrightu

Má knihovna minimalizovat vlastní viditelnost, nebo aktivně budovat zachytitelnou značku?

Anotace: Knihovna může sloužit dokonale a zmizet v pozadí — uživatel využije fond, AI model, službu, aniž by věděl, že je to knihovna. Hodnota je reálná, ale neviditelná pro veřejnost i zřizovatele. Nebo může být přítomná jako značka — viditelná, pojmenovatelná. Viditelnost je podmínkou politické podpory a financování.

Póly:

1. Knihovna minimalizuje vlastní stopu. Slouží jako neviditelná infrastruktura, jako všudypřítomná elektřina. Hodnota se měří užitekem, ne pozorností. Knihovna prioritizuje funkci nad viditelností.

10. Knihovna maximalizuje vlastní zachytitelnost. Každá služba je pojmenovaná, každý kontakt je příležitostí k budování vědomí existence. Značka je podmínkou politické podpory, financování a přežití instituce.

Hodnocení: medián: 1; minimum: 1; maximum: 1; rozpětí: 0; počet skupinových hodnocení: 1; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => nedokážeme se vyjádřit
- není dilema
- Nesouhlas s dilematem

Knihovník jako poradce, nebo jako informační profesionál?

Anotace: V roce 2035 bude knihovna čelit otázce, zda mají knihovníci sami poskytovat část sociálních, poradenských a podpůrných služeb, nebo zda mají zůstat především informačními profesionály, kteří uživatele propojují se specializovanými odbornými službami.

Póly:

1. Knihovníci získají vzdělání a kompetence potřebné k poskytování sociálních, poradenských a podpůrných služeb přímo v knihovně.

10. Knihovníci zůstanou primárně informačními profesionály a budou uživatele směřovat na specializované sociální, zdravotní a poradenské služby poskytované jinými profesemi.

Hodnocení: medián: -2; minimum: -2.5; maximum: 1.5; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Zaměstnávání menšin

Anotace: Do jaké míry má personální složení knihovny odrážet rozmanitost komunity, které slouží? Má být zastoupení jazykových, kulturních a dalších menšin aktivně podporováno, nebo má být výběr zaměstnanců založen především na univerzálních profesních kritériích bez zvláštních opatření?

Póly:

1. Knihovna aktivně usiluje o to, aby složení zaměstnanců odráželo jazykovou, kulturní a sociální rozmanitost komunity, a při náboru tomu vědomě přizpůsobuje své personální strategie.

10. Knihovna usiluje především o výběr zaměstnanců podle profesních kompetencí a potenciálu bez ohledu na jejich jazykové, kulturní nebo sociální zázemí.

Hodnocení: medián: 0; minimum: -2; maximum: 0.5; rozpětí: 2.5; počet skupinových hodnocení: 3; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => zákeřné falešné dilema
- není dilema

Celoživotní vzdělávání knihovníků

Anotace: V roce 2035 bude nutné rozhodnout, zda má být průběžné profesní vzdělávání knihovníků povinnou součástí výkonu profese s jasně stanovenými standardy, nebo zda má zůstat především na osobní motivaci a odpovědnosti jednotlivce a zaměstnavatele.

Póly:

1. Povinné pravidelné vzdělávání za kredity, neplnění má pracovněprávní důsledky. Pravidelné akreditované zkoušky každých 3–5 let.

10. Celoživotní vzdělávání knihovníků bude doporučené a dobrovolné. V případě nezájmu o vzdělávání nehrozí žádný důsledek.

Hodnocení: medián: -2; minimum: -3.5; maximum: -0.5; rozpětí: 3; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- Je to dilema legislativy nebo managementu? Směřuje k zákonným požadavkům, nebo „dobré praxi“? Jak moc ji umožňuje zákoník práce?
- předpokládá kvalitní nabídku kurzů

Oborové formální vzdělávání knihovníků

Anotace: Má být knihovnictví profesí založenou především na formálním oborovém vzdělání, nebo profesí otevřenou lidem s různým vzdělávacím a profesním zázemím, kteří získají potřebné kompetence jinými cestami?

Póly:

1. Formální odborné vzdělání pouze v oboru knihovnictví na středních nebo vysokých školách.
10. Pracovník získává kompetence během práce přes neformální vzdělávání – kurzy, mentoring, stáže, učící organizace.

Hodnocení: medián: 2; minimum: 0; maximum: 2; rozpětí: 2; počet skupinových hodnocení: 3; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => nejasné vyznění, nešťastná formulace; obrovský lobbistický potenciál
- není dilema

Zaměstnanec neutrální vs. hodnotově vyhraněný

Anotace: Má knihovník při výkonu své profesní role vystupovat maximálně neutrálně a nestranně na základě etického kodexu, nebo má právo prosazovat své osobní (společenské, demokratické či kulturní) hodnoty, postoje či zájmy?

Póly:

1. Profesní neutralita – je nutná, vymahatelná a daná v etickém kodexu (např. etický kodex IFLA nebo interní kodex knihovny).

10. Hodnotově vyhraněné vystupování a otevřené prosazování osobních názorů a postojů knihovníka v pracovním prostředí.

Hodnocení: medián: -1.75; minimum: -2; maximum: -1.5; rozpětí: 0.5; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- nehodnotíme => mělo by být vztaženo ke knihovně, ne k zaměstnanci; manažerské rozhodnutí
- není vhodná formulace – lze pochopit v různých rovinách

Zaměstnanec knihovny výhradně zaměřený na knihovní služby, nebo na komunitu?

Anotace: Bude společnost v roce 2035 od zaměstnanců knihoven očekávat výhradně poskytování tradičních knihovních služeb a práci s fondy, nebo aktivní práci s komunitou?

Póly:

1. Společnost očekává, že zaměstnanec knihovny bude výhradně zajišťovat knihovní a informační služby. Hlavní důraz je kladen na správu a zpřístupňování fondů, výpůjční a informační služby, podporu čtenářství a odbornou práci s informacemi.

10. Společnost očekává, že zaměstnanec knihovny bude výhradně pracovat s komunitou a jejími potřebami. Hlavní důraz je kladen na budování vztahů s komunitou, podporu participace, organizaci komunitních aktivit, propojování lidí a reagování na místní potřeby.

Hodnocení: medián: 2.5; minimum: 1.5; maximum: 3; rozpětí: 1.5; počet skupinových hodnocení: 4; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Komentáře:

- společnosti to je dost možná jedno

Technologie versus lidi

Anotace: Do jaké míry mají knihovny využívat automatizaci, AI a samoobslužné technologie k nahrazování lidské práce? Mají technologie především zefektivňovat rutinní činnosti a uvolňovat kapacitu pro práci s lidmi, nebo mají postupně přebírat i významnou část komunikace a služeb poskytovaných uživatelům?

Póly:

1. Technologie přebírají zejména rutinní a administrativní činnosti (akvizice, katalogizace, výpůjční procesy), zatímco kontakt s uživateli, poradenství a komunitní práce zůstávají převážně v rukou lidí.

10. Technologie a AI přebírají co nejširší spektrum činností včetně informačních služeb, doporučování, komunikace s uživateli a části odborných knihovnických agend.

Hodnocení: medián: 3; minimum: 1; maximum: 5; rozpětí: 4; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení

Jak flexibilně má být organizována práce v knihovnách v roce 2035?

Anotace: Knihovna postavená na stálém kolektivu zaměstnanců s pevně stanovenou pracovní dobou a úvazky, nebo flexibilní přístup pro zaměstnance využívající různé formy práce, sdílené kapacity a místa?

Póly:

1. Knihovna funguje výhradně díky stálému týmu zaměstnanců s pevně danými úvazky, pracovní dobou.
10. Knihovna nemá téměř žádné stálé zaměstnance a provoz zajišťuje síť pracovníků na různých typech úvazků, sdílených pozicích a krátkodobých kontraktech podle aktuální poptávky.

Hodnocení: medián: 2; minimum: 1.5; maximum: 4; rozpětí: 2.5; počet skupinových hodnocení: 5; stav hodnocení: standardní číselné hodnocení